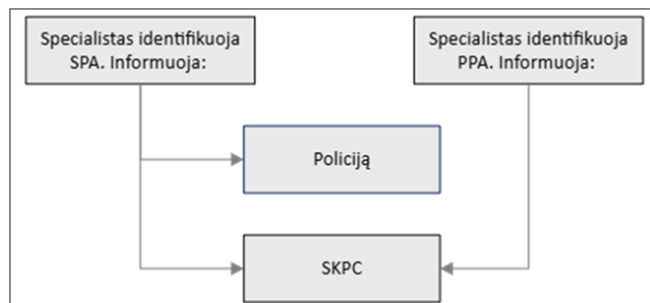




SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE PATYRUSIO AR SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PAVOJŲ PATIRIANČIO PILNAMEČIO ASMENS IDENTIFIKAVIMO KRITERIJAI

Įstatymo 13 straipsnio nuostatos įtvirtina VVTAĮT, socialinių paslaugų, asmens sveikatos priežiūros ir švietimo įstaigų specialistų pareigą identifikuoti:

- smurtą artimoje aplinkoje patyrusį asmenį (toliau – SPA) informuoti apie ją / jį policiją ir specializuotos kompleksinės pagalbos centrą (toliau – SKPC),
- smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį (toliau – PPA) informuoti apie ją / jį SKPC.



SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE PATYRUSIO ASMENS IDENTIFIKAVIMO KRITERIJAI

Žemiau pateikiami kriterijai, padedantys paslaugas teikiančiam specialistui identifikuoti SPA:

1. Asmens pasidalinimas informacija apie konkrečią situaciją, turinčią smurto artimoje aplinkoje (toliau – SAA) požymių.

Asmuo informuoja specialistą apie smurtinį epizodą, įvykusį artimoje aplinkoje. Asmuo pateikia faktinę informaciją apie artimo asmens naudotą smurtinį elgesį.

2. Pačio specialisto girdimas / matomas SAA.

Smurtinis epizodas artimoje aplinkoje vyksta specialisto akivaizdoje (pvz., tiesioginio kontakto ar pokalbio telefonu metu). Specialistas reaguoja nedelsiant ir skambina 112.

3. Kito asmens suteikta informacija.

Apie smurtinį epizodą prieš pilnametį asmenį, įvykusį artimoje aplinkoje, specialistą informuoja kitas asmuo. Specialistas sužinojęs informaciją apie SAA praneša policijai ir SKPC.

4. Specialisto pastebėjimai.

Asmuo neigia / nekalba apie SAA, tačiau specialistas pastebi fizinius sužalojimus (pvz., kraujosruvas, randai, lūžiai ar kitos traumos), kurie paaiškinami keistomis ar prieštaringomis aplinkybėmis (pvz., „nukritau“, „paslydau“, „atsitrenkiau“), kurios kartojasi, menkina patiriamo skausmo svarbą, stiprumą, vengia atsakyti, paaiškinti.

Taip pat specialistas pastebi nuolatinį streso jausmą, dažnus liūdesio ar nerimo epizodus, žemą savigarbą, dažną savikritiką, socialinę izoliaciją (asmuo vengia draugų ir kitų šeimos narių), nervingą elgesį, dažną nuotaikų svyravimą, vengimą kalbėti apie santykius

ir / arba

specialisto konsultacijai asmenį dažnai / nuolat lydi partneris/-ė, kuris/-i kontroliuoja jo / jos elgesį ar kalbėjimą, riboja jo / jos laisvę, dažnai ją / jį tikrina, ką ji / jis veikia, pvz., tikrina socialinę mediją, yra pavydus/-i, arba asmuo kalba apie buvusį partnerį/-ę, kuris/-i nuolat persekioja, rašo grasinančias žinutes, nepalieka ramybės nei namie, nei darbe, baimė pasirodyti viešumoje.

SAA PAVOJŲ PATIRIANČIO ASMENS IDENTIFIKAVIMO KRITERIJAI

Smurto artimoje aplinkoje pavojų identifikuojantys kriterijai.

Kriterijus	Pavyzdžiai
Nesaugumas	Pavyzdžiui, PPA: - Jaučiasi nesaugus savo namuose / aplinkoje; - Pasakoja apie du ir daugiau skirtingų smurtinių įvykių / epizodų; - Jau anksčiau yra patyręs SAA iš pavojų keliančio asmens (toliau – PKA); - Įvardija bijantis patirti SAA iš PKA; - Jaučiasi nesaugus pasibaigus Orderio ar kardomųjų priemonių galiojimui; - Bijo dėl vaikų / kitų artimųjų / namuose slaugomų asmenų (jei jų yra) saugumo ir gyvybės; - Bijo išeiti iš namų.
Fizinio pobūdžio smurtinio elgesio pavojus	Fizinio smurto pavojaus pavyzdžiai. PKA grasina: - Pats ar per trečiuosius asmenis nusižudyti; - Panaudoti fizinį smurtą; - Pakenkti šeimos nariams / kitiems artimiesiems / draugams; - Sužaloti vaikus / kitus artimuosius; - Pagrobti vaikus / kitus artimuosius; - Susidoroti su augintiniais; - Nesuteikti PPA pagalbos, apriboti judėjimo galimybes, nesuteikti būtiniausių daiktų, vaistų, priežiūros ir pan.; - Sunaikinti ar sugadinti daiktus, turtą ir pan.
Seksualinio pobūdžio smurtinio elgesio pavojus	Seksualinio smurto pavojaus pavyzdžiai. PKA: - Siekia su PPA užsiimti lytiniais santykiais jai / jam to nenorint; - Siūlo PPA lytiškai santykiauti su kitais asmenimis jai / jam to nenorint; - Siekia užsiimti lytiniais santykiais su PPA jai / jam nepriimtinais būdais; - Siūlo žiūrėti pornografinio turinio informaciją, fotografuoti ar filmuoti apsinuoginus, prašo atsiųsti tokio pobūdžio vaizdus PPA nesutinkant; - Grasina panaudoti seksualinį smurtą prieš vaikus / kitus artimuosius; - Šaiposi iš PPA seksualumo, kūno, įžeidinėja dėl PPA seksualinių nuostatų / elgesio ir pan.
Ekonominio pobūdžio smurtinio elgesio pavojus	Ekonominio smurto pavojaus pavyzdžiai. PKA: - Grasina atimti pinigus ar riboti prieigą prie šeimos lėšų; - Siūlo atsisakyti darbo ar karjeros; - Nesuteikia informacijos apie šeimos pajamas, pinigų panaudojimą; - Draudžia reikšti nuomonę dėl pinigų panaudojimo; - Galimai slepia turimas banko sąskaitas ir pan.

Psichologinio pobūdžio smurtinio elgesio pavojus	Psichologinio smurto pavojaus pavyzdžiai. PKA: • Žemina, pravardžiuoja, įžeidinėja PPA, verčia jaustis kalta / -u, negeidžiama / -u; • Grasina paviešinti turimus duomenis, nuotraukas, vaizdo įrašus ar kitą medžiagą, siekdamas / -a PPA pakenkti ar įbauginti; • Siūlo / spaudžia riboti kontaktus su draugais, artimaisiais; • Siekia kontroliuoti PPA, pastoviai skambina, seka pokalbius telefonu, internetu teisindamasis / -asi pavydu ar meile, tikrina nuvažiuotą atstumą; • Vienas / -a priima sprendimus, kurie aktualūs visiems artimoje aplinkoje gyvenantiems asmenims; • Pasitinka PPA prie darbovietės, gyvenamosios vietos, ugdymo įstaigos, nors PPA to nepageidauja; • Verčia PPA jaustis bloga / -u mama / tėvu, grasina atimti vaikus ar pranešti atitinkamoms tarnyboms; • Baugina PPA, jeigu PPA nutrauks santykius su PKA; • Poreikiai yra svarbesni nei PPA ar kitų artimųjų; • Įrengia stebėjimo įrangą PPA nežinant ar nesutinkant. • Sistemingai nesilaiko teisėsaugos (policijos / teismo / probacijos) skirtų įpareigojimų (kardamosios priemonės, Orderio reikalavimai).
Kito asmens suteikta informacija	Apie smurtinį įvykį prieš pilnametį asmenį, įvykusį artimoje aplinkoje, specialistą informuoja kitas asmuo ir specialistas pagal savo kompetencijų ribas, pareigas ir galimybes identifikuoja smurto artimoje aplinkoje pavojų.

Aplinkybės, kurios didina riziką patirti smurto artimoje aplinkoje pavojų.

Aplinkybės	Pavyzdžiai
Priklausomybė nuo PKA	• Materialinė - PPA yra ekonomiškai priklausoma / -as nuo PKA (pvz., PPA nedirba, neturi individualių pajamų arba pajamos per mažos gyventi atskirai nuo PKA). • Informacinė - PPA neturi prieigos prie ryšio priemonių (pvz., mobiliojo ryšio įrenginį turi tik PKA, o PPA tokio įrenginio neturi). • Socialinė – PPA negalėtų atlikti kasdienių funkcijų, nes yra tiesiogiai priklausoma / -as nuo PKA (pvz., turi judėjimo sunkumų), gyvena vieniemyje ar vietovėje, kur nėra viešojo transporto, turimą transporto priemonę vairuoja tik PKA, PPA priklauso vienai iš visuomenės pažeidžiamų grupių (pvz., pabėgėlis / migrantas / priklausomybę turintis asmuo / izoliuotas pagyvenęs asmuo / valstybinės kalbos nemokantis asmuo ir pan.). • Sveikatos būklė - PPA laukiasi (nėštumas akivaizdus arba suprantamas iš asmens žodžių), PPA turi negalią (akivaizdūs neįgalumo požymiai arba

	suprantami iš PPA ir / ar kartu esančių asmenų žodžių), PPA susiduria su sveikatos problemomis. Gyvenamoji vieta - PPA gyvena toli nuo kitų žmonių, kaimynų (pvz., vienkiemyje).
Vaikai / priežiūros reikalaujantys artimieji	Tame pačiame namų ūkyje gyvena vaikai / PPA priežiūros reikalaujantys asmenys.
PPA ir PKA santykiai	PPA įvardina, kad vyksta santuokos ir / ar santykių nutraukimo procesas (pvz., skyrybos, turto dalybos (ne tik tarp intymių partnerių, bet ir tėvų ar kitų artimųjų, vaikų priežiūros klausimų nesuderinimas).
Ginklo turėjimas, polinkis į agresiją	PPA įvardina, kad: - Namuose yra ginklas (šaunamasis ar nešaunamasis); - PKA turi kriminalinę praeitį, praeityje buvusius smurto epizodus kitų asmenų (ne artimųjų ir / ar artimųjų) atžvilgiu ir pan.
PKA priklausomybės ir sveikata	- PKA dažnai būna neblaivus / -i ar apsvaigęs / -usi nuo narkotinių / psichoaktyvių medžiagų. - PPA įvardina, kad PKA turi psichikos sutrikimų. - PPA turi informacijos, kad PKA vartoja psichotropinius vaistus be gydytojo paskyrimo. - PPA turi informacijos, kad PKA prekiauja / disponuoja psichotropinėmis medžiagomis.